

Referat fra møte med Andøy kommune - Marint vern Andfjorden

Møtested: Rådhuset, Andøy kommune

Dato: 14. november 2019

Tid: Klokk 12:00 – 14:00

Tilstede:

- Knut Nordmo, Ordfører i Andøy kommune
- Emil Iversen, arealplanlegger, Andøy kommune
- Åsmund Andersen, Fylkesmannen i Nordland
- Inge Berg, Fylkesmannen i Troms og Finnmark

Referent: Fylkesmannen i Nordland og Fylkesmannen i Troms og Finnmark

Innledning:

Fylkesmannen innledet med å fortelle at bakgrunnen for det marine vernet, og at Norge gjennom ratifisering av konvensjonen om biologisk mangfold har forpliktet seg til å følge Aichi-målene om å verne minst 10% av våre kystnære sjøarealer. Nordmo spør om 10% vern også omfatter sjøareal utenfor territorialgrensen?

Fylkesmannen har derfor undersøkt med Miljødirektoratet. Miljødirektoratet sier av sjøområder utenfor sokkelen også kan inngå, men at vern/bevaring av en viss prosent er i seg selv ikke tilstrekkelig. Det må også være representativt (dekke variasjonsbredden i naturen/naturmangfoldet).

Aichi-mål 11 er oversatt slik i naturmangfoldmeldingen: *Innen 2020 er minst 17 prosent av land- og ferskvannsarealer, og 10 prosent av kyst- og havområder, spesielt områder som er særlig viktig for biologisk mangfold og økosystemtjenester, vernet gjennom effektivt og hensiktsmessig forvaltede, økologisk representative og godt sammenhengende systemer av verneområder og andre effektive arealbaserte bevaringstiltak, og er en integrert del av landskapet.*

Historikk:

Historikken for marin verneplan ble gjennomgått fra 80 tallet og frem til nå. Historikken viser at det ligger politiske føringer for at et marint vern skal være mildt og ikke legge unødige begrensinger for eksisterende fiskeri og akvakulturvirksomhet. På den annen side er marint vern en «*differensiert vernekategori*» i naturmangfoldloven dvs. at den gir åpning for både et mildt og strengt vern av naturmangfold i sjø. En kan derfor tenke seg at deler av Andfjorden kan få strenge restriksjoner, mens andre deler kan få et mildt vern.

Medvirkning og prosess frem til nå:

Fylkesmannen har involvert mange parter ved utarbeidelse av forslag til utredningsprogram for marint vern i Andfjorden. Det er opprettet tre referansegrupper (kommuner/fylkeskommuner, fiskeri og naturmangfold) som vi har gjennomført møter med. I tillegg har referansegruppene hatt flere anledninger til å komme med innspill til forslag til utredningsprogrammet. I tillegg har fylkesmannen

hatt dialog med Flakstadvåg Laks, Forsvaret og Kystverket. Vi har underveis hatt nær dialog med forskere hos Havforskningsinstituttet (HI), Niva og NGU. Vi har også hatt dialog med arbeidsutvalget for marint vern i Nord Norge.

Arbeidsutvalget for marint vern i Nord Norge er gitt en særstilling i marine verneplanprosesser i Nord Norge (se beskrivelse i forslag til utredningsprogram).

Frem til nå er det særlig Fiskeridirektoratets regionkontorer, Norges Fiskerlag og de regionale/lokale kontorene, Sjømat Norge og Flakstadvåg Laks som fylkesmannen har hatt mest dialog/kontakt med. Det har vært gjennomført et møte i Bergen med Havforskningsinstituttet (HI), Fiskeridirektoratet (sentralt og regionalt) og Miljødirektoratet. Videre har det vært et arbeidsmøte i Trondheim med NGU, HI, Fiskeridirektoratets regionkontorer og Andøy fiskarlag.

Utredningsprogrammet er på høring til den 15.11.2019. **Kommunene får forlenget fristen med en uke.** Fylkesmannen er fortsatt åpen for innspill til utredningsprogrammet. Når Fylkesmannen har vurdert innspillene vil vi sende vår tilrådning til Miljødirektoratet som skal godkjenne utredningsprogrammet. Utredningsprogrammet danner grunnlag for anbudsinnhenting fra konsulenter. Når konsekvensutredning foreligger vil det gi et godt faggrunnlag for den videre prosess med å utarbeide et forslag til marint vern i Andfjorden.

Fylkesmannen arbeider med det mål at konsekvensutredning skal foreligge sommeren 2020 og at vi har tid frem mot senhøsten 2020 å ha dialog/prosess i utarbeidelse av forslag til vern.

Det blir presisert at det er viktig at kommunen kommer med innspill nå på temaer som bør utredes, ettersom det er nå rammene for utredningen settes.

Forslag til utredningsprogram:

Metode:

Fylkesmannen forteller at Vegvesenets håndbok er lagt til grunn som metodikk for utredningen.

Iversen påpeker at man ved bruk av metodikk etter Vegvesenets håndbok må man være nøye med hva som utredes. Iversen viser til at utredning av det planlagte verneområdets effekt på fiskerinæringen sannsynligvis vil gi en samlet positiv vurdering på grunn av at vern er positivt for fiskeressursene, men at et vern likevel vil kunne ha negative konsekvenser for fiskerinæringen som vil bli mindre synliggjort. Fylkesmannen ser poenget, og ønsker dialog om hvordan utforme utredningsalternativene på en slik måte at det får fram nyansene i vernets betydning for fiskerinæringen.

Tiltaket:

Fylkesmannen kan ikke pr. dato gi en nøyaktig beskrivelse av det marine vernet og de restriksjoner det vil kunne gi i Andfjorden. Konsekvensutredningen og prosessen vil gi oss råd om hva som er hensiktsmessige rammer for et marint vern i Andfjorden. Tilrådingene fra «Rådgivende utvalg for marin verneplan», Naturmangfoldloven § 39 (marine verneområder), Forslag til «Lopphavet marine verneområde» og Saltstraumen marine verneområde gir oss en pekepinn på hva som er aktuelt i Andfjorden.

Utredningsområdet:

Utredningsområde har et rikt biologisk mangfold. Både dypvannsarter, korallforekomster, korallskog, korallrev, skjellsand, ruglbunn og stortare/sukkertare lokaliteter m.fl. gjør at fjorden har stor variasjon i undersjøisk naturmangfold.

Området er relativt godt kartlagt både med stasjoner og med sonar. Både Havforskningsinstituttet, NGU, NIVA og Astafjordprosjektet sitter med data som er til nytte for å kunne forstå hvilket naturmangfold som fins i Andfjorden. Fylkesmannen har bestilt Havforskningsinstituttet til å utarbeide en rapport om naturmangfold i Andfjorden. Her vil Hi sammenstille eksisterende data, opparbeide materiale fra stasjoner og modellere naturtyper m.m. Denne vil foreligge rundt nyåret.

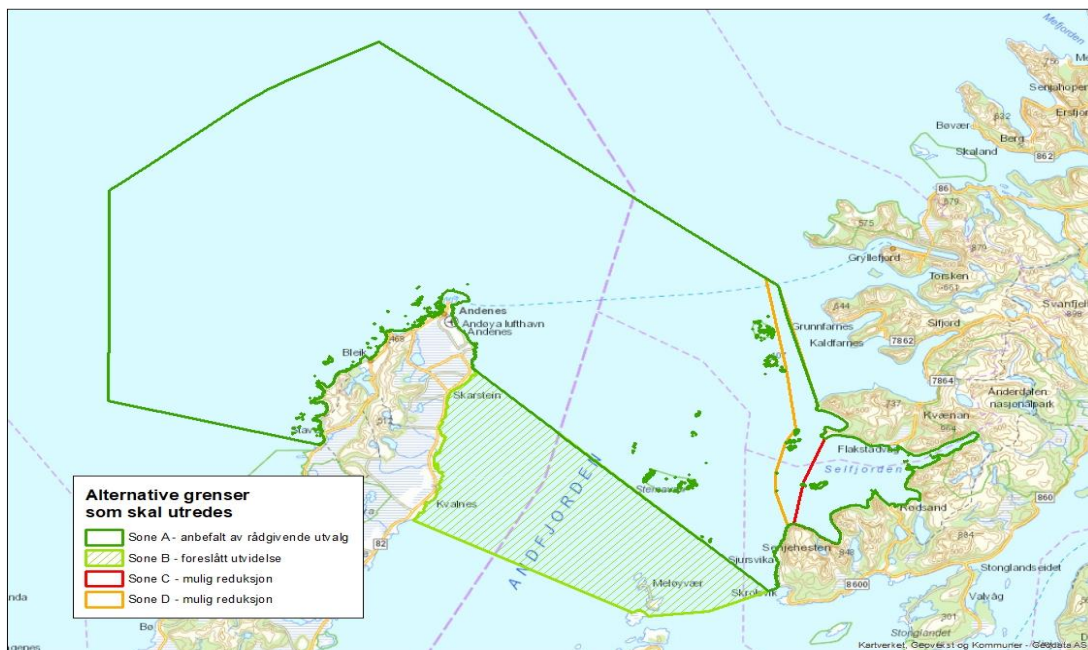
Området er samtidig svært viktig for særlig fiskeri, forsvaret og akvakulturnæringen. Disse interessene har fylkesmannen lagt særlig vekt på i prosessen frem til nå og det vil være viktig å få frem løsninger som både ivaretar vernet og disse interessene. Fiskeridirektoratet oppdaterer kystnære fiskeridata for Andfjorden i samarbeid med fiskere. I denne prosessen gir også fiskere informasjon om koraller etc og hvordan fiskeri foregår i områder med sårbare koraller. God og nøyaktig inntegning av korallrevene er viktig for å vite hvor de er, spesielt for de som ikke er lokalkjent og som ønsker å fiske i nærheten.

Funn av store forekomster av ruglbunn og bambuskorallskog er grunnlaget for å utrede et utvidet alternativ av marint vern i Andfjorden. Begge disse artene/naturtypene ligger nært det opprinnelige forslaget som ble tilrådt i 2004. Fylkesmannen mener at konsekvensutredningen vil kunne hjelpe oss å belyse om en slik utvidelse vil kunne tilføre vernet noe. NIVA og HI er klar på at disse forekomstene er svært verdifulle.

Nordmo viser til sjøkabelen som går fra Harstad, via Andøya, til Svalbard, og som går gjennom det foreslåtte utredningsområdet. Fylkesmannen er kjent med kabelen og har fått innspill fra Space Norway om at kabelen snart skal skiftes ut. Her informerer de også om mulighetene til etablere «Plug& Play» noder på havbunnen, som også kan brukes til miljøovervåking/forskning. Nordmo fortalte om mulighetene som den nye kabelen gir til en rekke bruksområder, og var redd vernet skulle gi begrensninger for etablering av stasjoner på havbunnen knyttet til kabelen. Fylkesmannen viste til at det legges opp til at drift og vedlikehold av eksisterende sjøkabler blir et unntak fra verneforskiingen, mens etablering av nye kabler vil komme til å bli søknadspliktig. Dette for at forvaltningsmyndigheten skal ha mulighet for å kunne påvirke traseen som kablene legges i sånn at kabelleggingen ikke ødelegger viktige og sårbare naturverdier.

Alternative avgrensninger:

Det skal konsekvensutredes 6 ulike alternative avgrensninger av marin verneplan i Andfjorden. Noen alternativer er knyttet til en eventuell utvidelse og noen alternativer er knyttet til to ulike avgrensninger der Selfjorden tas ut av vernearealet. I tillegg skal 0-alternativet konsekvensutredes dvs. ikke vern. Havnene tas allerede nå ut av utredningsområdet.

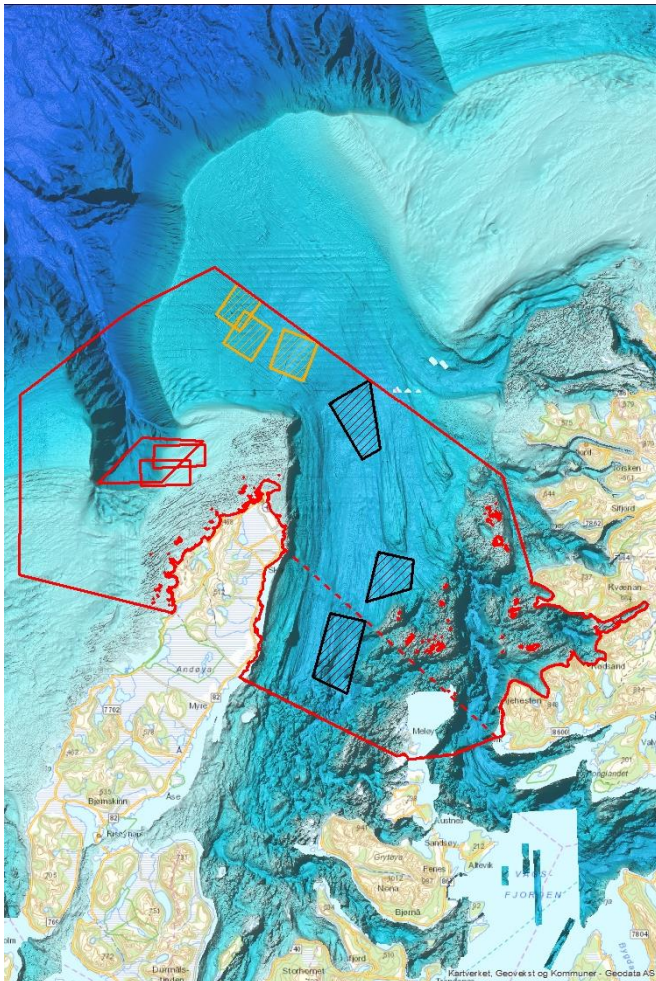
Kart 1: Alternative grenser som skal konsekvensutredes.

Ordfører Nordmo sier kommunen kommer med innspill til avgrensningen. Området omfatter også sjøområdene utenfor nyetablerte Andfjord Salmon som skal starte opp med landbasert lakseoppdrett og et evt. fremtidig lakseslakteri, og henstilte til at det ikke må lages grenser/verneregler som vanskeliggjør drift og utvikling av dette anlegget. Nordmo er redd at dispensasjon fra verneforskrifter vil medføre tunge og kostbare prosesser for bedriften for å få avklart nye utslipp. Det ble nevnt at bedriften har planer om fyllinger/kaianlegg flere steder mellom Andøya flystasjon og Kvalnes. Fylkesmannen har lite informasjon om hva anlegget har planer om. Det ble derfor foreslått at det beste hadde vært om det ble gjennomført et særmøte mellom fylkesmannen, oppdretter og kommune for å finne fram til gode løsninger. Kommunen følger opp med å invitere til møte.

Alternative referanseområder for reke, bunntrål og snurrevad:

Referanseområder er områder satt av til forskning på effektene på sjøbunnen fra ulike bunnfiskeredskaper. Referanseområdene skal være områder uten påvirkning fra bunnfiskeredskaper som reke, bunntrål og snurrevad, til sammenlikning med områder der disse redskapstypene brukes. Det skal konsekvensutredes tre alternativer for hvert redskap, dvs. til sammen 9 områder i Andfjorden. Basert på konsekvensutredningen m.m. vil vi velge ut et område for hvert redskap. I tillegg vil vi vurdere om disse områdene kan ha flere funksjoner dvs. at de kan være referanse for vannkvalitet og evt. akvakultur.

Utvelgelsen av alternative referanseområder er gjort i prosess med Hi, NGU, Fiskeridirektoratet og fiskarlagene.

Kart 2. Utredningsområder for referanseområder. Røde firkanter: snurrevad, Oransje firkanter: bunnrål, og svarte firkanter: rekeføl.

Restriksjonsområder

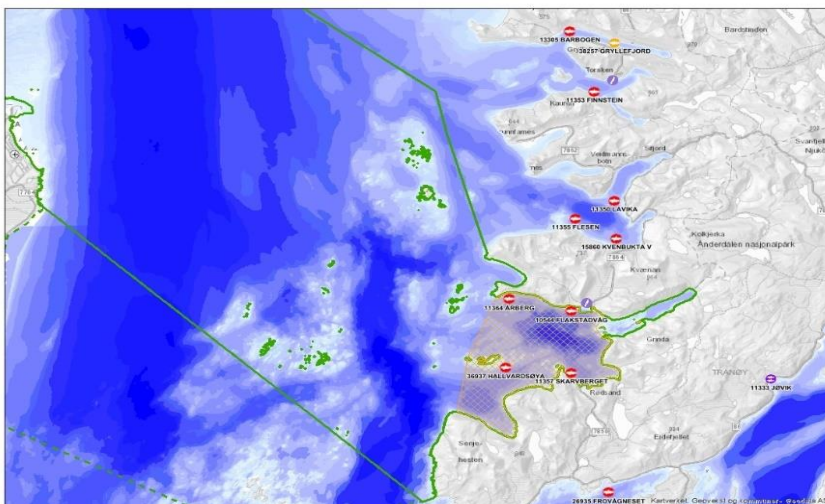
Behovet for restriksjonsområder skal utredes i konsekvensutredningen med utgangspunkt i Havforskningsinstituttets rapport med sammenstilling av kunnskapen om naturverdiene i Andfjorden. Derfor er dette konkrete forslag enda. Men det ble poengtert at det er viktig at det blir satt presise avgrensninger rundt viktige verneverdier, sånn at fiskerier i nærheten i minst mulig grad påvirkes.

Alternative regler for akvakultur:

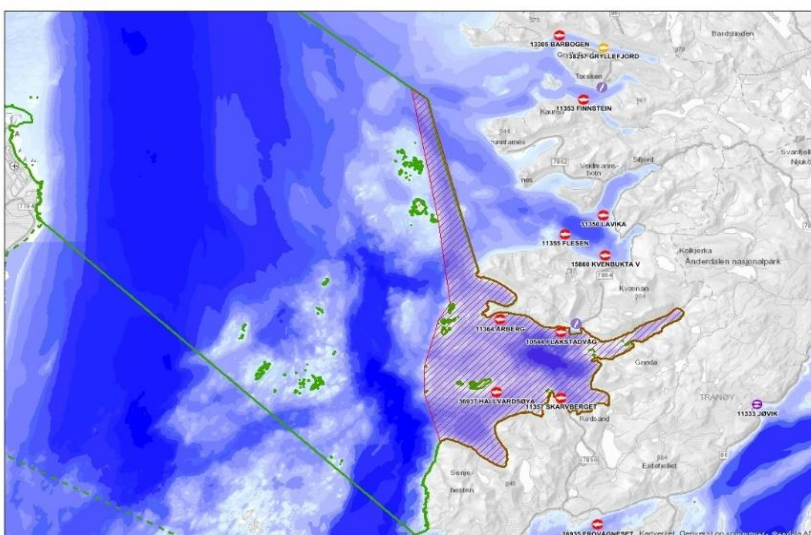
Fylkesmannens forslag til utredningsalternativer for akvakultur ble presentert og diskutert.

Fylkesmannen legger til grunn at flere relevante og realistiske modeller må konsekvensutredes. Fylkesmannen har allerede innarbeidet to forslag der Selfjorden tas ut av vernearealet. I tillegg mener Fylkesmannen at det ligger både i tilrådningsen fra 2004 og politiske føringer at en også må utrede noen alternativer der akvakulturvirksomheten inngår i vernearealet.

- a) Den strengeste tilnærmingen er at eksisterende akvakulturlokalteter inngår i vernearealet. Dette er et alternativ som fordrer fortløpende dialog mellom forvaltningsmyndigheten og akvakulturvirksomheten. Alle endringer må da behandles som dispensasjoner fra vernekart/forskrift.
- b) Den middels strenge tilnærmingen er at ytre Selfjord avgrenses i verneplanen og gis et mildere regelverk, enn de øvrige arealene.

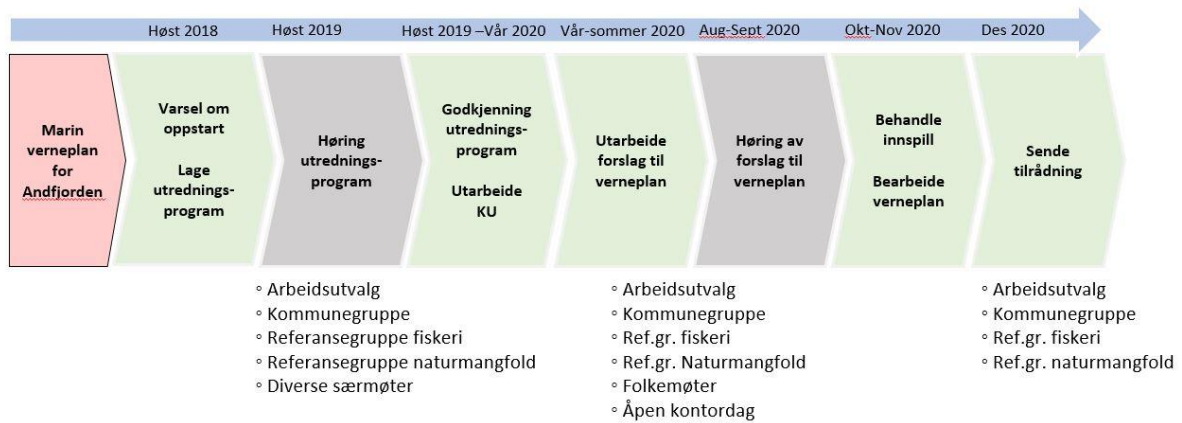
- c) Den mildeste tilnærmingen er at en utvidet sone i Selfjorden avgrensnes i verneplanen og gis et mildere regelverk, enn de øvrige arealene.

For alternativ b) og c) har Fylkesmannen forutsatt at det skal være tillatt med endringer etter særlovverk, men ved øking i biomasse kan forvaltningsmyndigheten kreve dispensasjon. Hensikten med dette er at forvaltningsmyndigheten må ha anledning til å ta «styringsgrep» om det er fare for at verneverdier kan bli skadelidende.

Medvirkning:

Tidsplanen og hvordan fylkesmannen ønsker å gjennomføre prosessen ble også gjennomgått. Fylkesmannen ønsker tett dialog med flere interesser for å komme frem til en tilrådning. Egne møter med ordførerne/politisk nivå i kommunene ønsker vi også å få gjennomført underveis i prosessen. Kom med innspill.

Referater legges fortløpende ut på: <https://www.fylkesmannen.no/andfjorden>